

„Studie byla vytvořena za finanční podpory Rady kvality České republiky“

Studie

BEZPEČNÉ DĚTSKÉ HŘIŠTĚ A SPORTOVIŠTĚ – JAK NA TO?

„DESATERO ZÁSAD“

od projektu po provoz hřišť a sportovišť

Zpracovali:

- Zdeňka Houžvičková, Profesní komora SOTKVO, z.s.
- Ing. Libor Dupal, Kabinet pro standardizaci, o.p.s.

Červenec 2020

C. Stavba a instalace hřiště či sportoviště

Motto: „Nedostatky, které se nepodchytí nyní, mohou být neodstranitelné!“

4. Sledujeme důsledné plnění POVINNOSTÍ VÝROBCE A DODAVATELE, včetně provádění montáže (instalace)

a. Shrnutí

Teze

- *Výrobce prvků a dodavatel veřejného zařízení nás musí odpovědně informovat o výrobku a instruovat o jeho správném používání.*
- *Výrobce prvků a dodavatel veřejného zařízení nás provozovatele nemohou omezovat ve výběru osoby/subjektu pro provádění nezávislých inspekci (kontrol).*
- *Architekt: Projektant má samozřejmě zájem na dobrém výsledku díla, a tedy o komunikaci všech zainteresovaných v průběhu realizace. Podporuje tedy posouzení rozpracovaného díla před dokončením instalace, kdy lze podchytit případné nedostatky, vzniklé při realizaci projektu. Zkušenost ukazuje, že z hlediska dodavatelsko-odběratelských vztahů je pro investora náprava v této fázi výrazně snazší a operativnější, než po dokončení díla.*

Osoba výrobce či dodavatele, která uvedla herní či sportovní prvek na trh ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a zákona č. 90/2016 Sb. o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh, je povinna dodržet řadu povinností. Týkají se jak obecných požadavků, tak specificky požadavků pro herní či sportovní prvky.

b. Všeobecné povinnosti výrobce

Indikativní výčet těchto povinností následuje:

- Zajišťovat, aby výrobky byly navrhovány a vyráběny v souladu se stanovenými požadavky;

- vyhotovit technickou dokumentaci a provést nebo si nechat provést postup posouzení shody stanovený nařízením vlády (zde NV č. 173/1997 Sb.); po prokázání shody je výrobce povinen vypracovat EU prohlášení o shodě nebo jiný dokument potvrzující shodu (dále jen "prohlášení o shodě");
- uvést na výrobku informační a identifikační údaje o výrobku a identifikační údaje a kontaktní údaje týkající se jeho osoby, zajistit, aby k výrobku byly přiloženy jasné a srozumitelné instrukce a bezpečnostní informace v českém jazyce;
- vést evidenci stížností a nevyhovujících výrobků a výrobků, které stáhl z oběhu, a informovat o těchto skutečnostech distributory, kterým tyto výrobky dodal;
- pokud se domnívá nebo má mít důvod se domnívat, že výrobek, který uvedl na trh, není v souladu se stanovenými požadavky, je povinen bez zbytečného odkladu přijmout nezbytná a účinná opatření k uvedení výrobku do souladu se stanovenými požadavky, nebo stáhnout výrobek z trhu nebo z oběhu;
- pokud výrobek představuje riziko ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, anebo jiného veřejného zájmu („riziko“), je výrobce povinen o tomto riziku a o jeho povaze a příčinách, jakož i o přijatých opatřeních nebo o stažení výrobku z oběhu nebo z trhu, bezodkladně informovat orgán dozoru.

c. Specifické povinnosti výrobce

Výrobce – dodavatel je povinen poskytnout některé další informace, které specifikují povinnosti ve vztahu k jednotlivým normám, týkajících se herních a sportovních prvků veřejných zařízení, např. návody na instalaci, na použití, doporučení k četnosti inspekcí atp.

Každý herní či sportovní prvek a jeho součásti mají být užívány, udržovány a kontrolovány podle návodu výrobce a v intervalech, které určuje norma. Výrobce ve svých návodech informuje např. o materiálových vlastnostech výrobků, které je třeba vzít na zřetel, neboť mohou ovlivňovat četnost provozních inspekcí. Uvádí rovněž návody k používání herních či sportovních prvků a upozorňuje na místa, na která je třeba se zaměřit při inspekci.

Připomínáme, že výrobce prvků a dodavatel veřejného zařízení nemají provozovatele omezovat ve výběru osoby/subjektu pro provádění nezávislých inspekcí, ani tyto osoby určovat, resp. provozovatel by na takovou podmínku nikdy neměl přistoupit. Právě tak nemá výrobce u dodaného zařízení zapracovat do smluvních vztahů s provozovatelem spojení servisu s roční nezávislou inspekcí, prováděnou jeho společností, či s ním svázaným subjektem.

Nabývají a dále budou velmi nabývat povinnosti výrobce ve vztahu ke zdravotním/hygienickým aspektům prvků a dopadových ploch. Od 1. listopadu 2018 norma ČSN EN 1176-1 stanovuje takový požadavek v části 4.1.6, a sice že nebezpečné látky nesmí být v zařízení dětského hřiště nebo v povrchu tlumícího náraz použity způsobem, který vyvolává zdravotní negativní účinky. S plněním této povinnosti jsou zatím z hlediska investorů/provozovatelů veřejných zařízení problémy (tedy pokud si je vůbec uvědomují), kupodivu nikoliv z pozice certifikačních orgánů.

Postoj SZÚ potvrzuje, že osoba výrobce či dodavatele musí doložit, že použité materiály jsou vhodné pro výstavbu zařízení pro hry a sport dětí a mládeže a jsou v souladu s příslušnými evropskými normami. Zvýšená pozornost musí být věnována výběru materiálu tam, kde se

očekává přímý kontakt s kůží nebo kdy zařízení je vystaveno klimatickým podmínkám, jako je např. vysoká teplota.

Pro provozovatele z norem vyplývá, že jeho pozornost musí být věnována ztrátě vlastností povrchu tlumícího dopad, např. z důvodu intenzivního používání, vandalismu, umístění, znečištění ovzduší nebo vlivem stárnutí (vystavení ozonu, UV záření, teploty, chladu). Některé z těchto aspektů jsou i bezprostředně závislé na korektním a smluvně dobře upraveném vztahu provozovatele a dodavatele/výrobce.

V materiálech z plastů a pryží určených pro výstavbu zařízení pro hry a sport dětí a mládeže z hlediska zdravotních rizik jde především o „látky vzbuzující mimořádné obavy“ (SVHC), vymezované ve vazbě na nařízení EU REACH. Mezi zakázané chemické látky patří mimo jiné azbest, olovo, formaldehyd, černouhelné dehtové oleje, karbolineum, polychlorované bifenyly (PCB) a polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU).

Omezení pro předměty, jestliže jejich libovolné pryžové nebo plastové součásti, které za běžných nebo běžně předvídatelných podmínek použití přicházejí do přímého a dlouhodobého nebo opakovaného krátkodobého styku s lidskou kůží nebo ústní dutinou, a pro hračky, včetně hraček pro pohybovou aktivitu, a předměty pro péči o děti jsou uvedeny v příloze XVII nařízení REACH, položce 50, sloupci 2, odstavci 5, 6. V případě, že prostory dětských venkovních a vnitřních hřišť a sportovišť jsou určena i pro děti do 3 let věku, neměl by obsah ve vybraných chemických materiálech v zařízení přesahovat limity uvedené v příloze XVII nařízení REACH, položce 50, sloupci 2, odstavci 6.

Nebude-li tento limit splněn, je třeba provést pro použití těchto výrobků z pryže hodnocení zdravotních rizik. U zařízení určených pro starší děti, a to od 3 let věku výše, je nutné provést pro použití výrobků především z pryže hodnocení zdravotních rizik, tak aby byly splněny požadavky normy ČSN EN 1176-1.

d. Instalace prvků

Herní či sportovní prvek má být instalován bezpečně, ve shodě s pokyny výrobce, s požadavky technických norem a s platnou legislativou, včetně stavebního zákona. Problematika stavebního zákona je ovšem mimo rámec této studie.

Za vlastní provedení instalace a montáže je zodpovědný subjekt, který ji provádí (často to bývá dodavatel či výrobce prvků a celého veřejného zařízení, ale také smluvní stavební firma aj.). Po převzetí provozovatelem závisí dělení zodpovědností na konkrétních smluvních záručních podmínkách.

Připomínáme, že problematika certifikátů ve vztahu k prokázání shody s bezpečnostními požadavky, je předmětem zásady č. 2.

Z hlediska ochrany zájmů samotného provozovatele veřejného zařízení, ale především účinného naplnění principů správné praxe, vyplývajících z evropských norem, se doporučuje, aby si provozovatel před jeho převzetím objednal nezávislé inspekce veřejného zařízení, ve formě konzultace již před instalací (popsáno výše) a dále kontrolu během instalace a zejména inspekci po instalaci (obojí v následujícím).

5. NEZÁVISLÉ INSPEKCE si zajistíme již BĚHEM STAVBY A INSTALACE

a. Shrnutí

Teze

- *V této fázi lze ještě podchytit možné nesoulady budovaného veřejného zařízení a prvků na něm umístěných s požadavky normy.*
- *Mnoho závad bývá způsobeno chybnou instalací, či odchýlením se stavebních a instalačních prací od projektu.*

Je důležité zajistit sledování výstavby provedením nezávislé inspekce během realizace (a to nejen prostřednictvím stavebního dozoru; předmětná kontrola nenahrazuje stavební dozor, ten totiž podstatu této kontroly nezajistí); účelem je sledovat průběh realizace výstavby z hlediska dodržení norem.

b. Podstata nezávislých inspekcí během stavby a instalace

Inspekce během instalace se provádí v procesu výstavby veřejného zařízení a zahrnuje kontrolu bezpečnostních charakteristik, například těch, které by bylo obtížné kontrolovat po dokončení instalace. Předmětem inspekce je přesné vyměření bezpečnostních prostor, jejichž nedodržení by bylo po instalaci obtížné napravit. (např. správné umístění prvků, kde se např. volný prostor nesmí překrývat s rozsahem pádu); častým prohřeškem, způsobujícím riziko úrazu, je chybně umístěný betonový obrubník, který zasahuje do bezpečnostního prostoru, anebo je houpačka umístěna blízko oplocení.

6. Neopomenutelné je pro nás provedení NEZÁVISLÉ INSPEKCE PO INSTALACI (vstupní inspekce)

a. Shrnutí

Teze

- *Převzít zařízení k provozu bez této kontroly, je kupováním zajíce v pytli.*
- *Inspekce musí být nezávislá, tedy nelze akceptovat kontrolu provedenou výrobcem/dodavatelem, či jinak svázaných subjektem s opravami prvků, provozem apod.*

b. Podstata vstupní inspekce

Inspekce po instalaci (vstupní inspekce) se provádí před otevřením / zpřístupněním zařízení pro veřejnost, resp. před převzetím zařízení od dodavatele provozovatelem; je v zájmu provozovatele, aby zajistil na dokončených nových veřejných zařízeních po instalaci odbornou inspekci s proměřením, zda hříšně splňuje požadavky příslušné technické normy a bylo správně instalováno.

Podobně, jako je tomu v případě roční hlavní inspekce, norma EN 1176-7 vyžaduje, aby i tuto inspekci prováděla nezávislá, odborně způsobilá osoba (k tomu podrobněji viz „příkázání“ 8). Certifikáty vystavené pro prototypy na umístěné prvky totiž obecně zaručují shodu s požadavky technických norem pouze před instalací prvků.